

A NAGYKÁLLÓ-HARANGODPUSZTAI ÉREMLELET

Az utóbbi évtizedben az egykori szabolcsi falukép megváltozása, a mezőgazdaság szerkezetének átalakulása, valamint új létesítmények emelése sok értékes régészeti anyaggal gyarapította a nyíregyházi Jósa András Múzeum gyűjteményét. Ezek között a pénzleletek nagy számmal vannak képviselve. Dolgozatunkban egy XVI—XVII. századi éremleletet adunk közre. Bár különösebb numizmatikai ritkaságot nem tartalmaz, bemutatása mégis fontos, mert szorosan illeszkedik az eddig előkerült szabolcs—szatmári éremleletek sorába.

1967 májusában dr. Kreskay Miklós nyug. járásbíró jelentette, hogy Haragodpuszta (ma külterületi lakotthely) területén Ferenczi Miklós traktoros egy éremleletet talált, amelyből ő, iskolásgyermekek révén 15 darab denárt megszerzett. Helyszíni szemlénk során a találó elmondotta, hogy házának kertjében gyomirtás közben látta meg a lelet egyik tallérját, még 1965-ben. Erre ásót fogott, s kiásta az éremleletet, melyben szerinte 5 tallér és 96 denár volt. A kb. 1 m mélységig átforgatott földben a lelet legalsó darabjai 40 cm mélységben feküdtek, edénynek még töredékét sem találták, tehát valószínűleg könnyen romló textíliában rejtették el a pénzeket. A találó sajnos nem jelentette a múzeumnak a lelet előkerülését, s egy részét éppenséggel szétosztogatta. Ez utóbbiak közül néhány darabot fia segítségével sikerült visszaszerezni. Összesen 2 tallér és 73 denár került a nyíregyházi Jósa andrás Múzeum numizmatikai gyűjteményébe (ltsz: 67.5.1—32.), a teljes lelet 40, illetve 76%-a.

Leírásuk:

MAGYARORSZAG

1. I. Ferdinánd (1526—64)	Unger u. k. 55	denár	1532 K—B	1 db
2. I. Ferdinánd	Unger u. k. 55	denár	1536 K—B	1 db
3. I. Ferdinánd	Unger u. k. 55	denár (sérült)	1538 K—B	1 db
4. I. Ferdinánd	Unger u. k. 55	denár	1539 K—B	1 db
5. I. Ferdinánd	Unger u. k. 55	denár	1540 K—B	1 db

6. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1541 K—B	1 db
7. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár (sérült)	1542 K—B	1 db
8. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1543 K—B	2 db
9. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1544 K—B	1 db
10. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1545 K—B	1 db
11. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1546 K—B	1 db
12. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár (sérült)	1547 K—B	1 db
13. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1548 K—B	5 db
14. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1549 K—B	1 db
15. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1550 K—B	2 db
16. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1551 K—B	1 db
17. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1552 K—B	3 db
18. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1553 K—B	2 db
19. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1554 K—B	1 db
20. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1555 K—B	2 db
21. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1556 K—B	1 db
22. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1557 K—B	4 db
23. I. Ferdinánd Unger u. k. 55	denár	1558 K—B	1 db
24. I. Ferdinánd Unger u. k. 56	denár	1559 K—B	2 db
25. I. Ferdinánd Unger u. k. 56	denár	1560 K—B	6 db
26. I. Ferdinánd Unger u. k. 56	denár	1561 K—B	2 db
27. I. Ferdinánd Unger u. k. 56	denár	1562 K—B	3 db
28. I. Ferdinánd Unger u. k. 56	denár	1563 K—B	6 db
29. I. Ferdinánd Unger u. k. 56	denár	1564 K—B	8 db
30. Miksa (1567—76) Unger u. k. 98	denár	1565 K—B	6 db
31.	hamisítvány töredék		

AUSZTRIA

Alsó-Ausztria

32. I. Ferdinánd tallér én. Wien 1 db

BRANDENBURG

33. Georgius és Albertus (1536—43) tallér 1542 jn. 1 db.

Az éremlelet utolsó veretei 1565-ből egybeesnek János Zsigmond erdélyi fejedelem és I. Miksa hadai járásának időpontjával ezen a vidéken. Ugyanis János Zsigmond 1564-es hadjárata megtorlása végett 1565 elején Miksa Balassát és Báthory Bokaventurát Tokaj, Rakamaz, majd Szatmár visszafoglalására küldte. Viszonzásképp János Zsigmond krími tatárokkal egyesült Debrecen alatt 1566-ban, s onnan Szatmár, majd Tokaj bevételeire indult. Mindkét esetben a seregek útjába esett lelőhelyünk, Harangod,

amely alig pár kilométerre feküdt az egykori megyeszékhelytől, Kállótól.

De nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy 1570—73 között a kállói vár építése, valamint ezzel összefüggésben idegen zsoldos katonaság megjelenése e vidéken szintén nyugtalan időszakot sejtet. A lelet tulajdonosa Harangod falu egyik telkes jobbágya lehetett. Erre következtethetünk a lelet korabeli csekély értékéből, s abból, hogy leletünk előkerülési helye kb. 200 méterre fekszik a Templomhegytől, az egykori falu középkori templomának helyétől. Ezt a vélekedést erősítené meg az első ráánkmaradt összeírás 1588-ból (NyÁL, fasc. 9. nr. 16), amely szerint Harangod falu két rész-birtokosa közül a Kállayaké a nagyobb rész: itt 20 adófizetőt írnak össze, míg a másik részbirtokon összesen 2 telkes jobbágyot említenek. Három név mellé jegyezték fel az adószedők, hogy az illető jobbágy *nova domus*.

Az éremleletek meghatározása Kahler Frigyes, az előkerülési körülmények, valamint az értékelés Németh Péter munkája.